

Medya ve Çeşitlilik Kılavuzu

Çocuk

Media and Diversity Guidelines

Children

ÖNSÖZ

Avrupa Birliği'ne uyum sürecindeki beklentilerden birisi de tüm aday ülkelerin toplumsal katılımın sağlanması konusunda Avrupa değerlerini benimsemiş olmalarıdır. Bu değerlerin algılanması, içselleştirilmesi ve buna yönelik iyileştirici bir takım girişimlerin oluşmasında medyanın rolü kaçınılmazdır. Medyanın etkinliği özellikle toplumda daha dezavantajlı konumda olan kadınlar, çocuklar, engelliler, farklı cinsel yönelimlere sahip olanlar ve farklı kültürlere mensup gruplar göz önünde bulundurulduğunda daha da önem taşımaktadır.

Medya ve Çeşitlilik Kılavuzu, 2005 yılında British Council'in BBC World Service Trust (WST) işbirliği ile medyanın toplumsal katılımındaki rolünü desteklemek amacıyla başlattığı ve 2006 yılında Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin ulusal ortak olarak yer aldığı Medya ve Toplumsal Katılım projesi kapsamında hazırlanmıştır.

Sözkonusu proje kapsamında yürütölen bilimsel araştırmada farklı medya gruplarını temsilen seçölen dört ulusal gazetede bir yıl boyunca yayınlanan haberlerde farklı toplumsal grupların nasıl temsil edildiği içerik analizi tekniğiyle araştırılmış ve araştırma sonuçlarına göre daha dezavantajlı konumda olan grupların temsilinde sorun odakları tespit edilerek konuyla ilgili varolan meslek ilkelerinin geliştirilmesi gereği ortaya koyulmuştur.

Medya ve Çeşitlilik Kılavuzu'nu hazırlamak için Türkiye'nin yazılı ve görsel medya kuruluşlarına mensup önde gelen medya profesyonelleri (editörler, okur temsilcileri, gazeteciler, televizyoncular) ve ilgili sivil toplum kuruluşu temsilcileri ile akademisyenlerin katılımıyla bir dizi ilke geliştirme toplantısı yapılmıştır:

- Çocukların Medyada Temsili, 20 Ocak 2007, İstanbul
- Kadınların ve Cinsel Yönelimlerin Medyada Temsili, 24 Şubat 2007, İstanbul
- Kültürel Farklılıklar ve Toplumsal Barışın Sağlanmasında Medya'nın Rolü, 24 Mart 2007, İstanbul

Her bir toplantıya, BBC'den konuyla ilgili uzmanların katılımıyla karşılıklı bilgi ve deneyim paylaşımı sağlanmıştır. Ayrıca konuyla ilgili uluslararası kuruluşların, çeşitli ülkelerdeki ve Türkiye'deki meslek örgütlerinin ve medya kuruluşlarının ilkeleri de derlenerek tartışmaya temel oluşturmuştur. Toplantılarda, sorumlu, ilkel, kamu çıkarını öne alan gazeteciliğin önündeki engeller incelenmiş, medyanın toplumsal katılımın güçlendirilmesine yönelik rolü ve bu kapsamda yapılması gerekenler tartışılmış ve bu doğrultuda toplantı sürecinde oluşturulan ilkeler, bir kez daha katılımcıların, proje ortaklarının ve danışmanlarının görüşüne sunulmuş ve elinizdeki kitapçıkta bir araya

getirilmiştir. Bu çalışma ile Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin yayınladığı Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi'nde belirtilen ilkelerin kapsamının genişletilmesi ve yaygınlaştırılması da hedeflenmektedir.

Medya ve Çeşitlilik Kılavuzu toplumda daha dezavantajlı konumda olan grupların medyada daha kapsayıcı ve adil biçimde temsil edilmesine yönelik genel ilkeleri içermektedir. Bu gruplara, yenilerinin eklenerek çalışmanın genişletilmesi ve mevcut olan metnin güncellenerek yeniden düzenlenmesi mümkündür. Medya kuruluşlarının kendi kurumsal yapı ve kapasiteleri ölçüsünde bu ilkeleri düzenlemesi ve genişletmesi, ve ilkelerin kurum içi çeşitli mekanizmaların kurulmasıyla hayata geçirilmesi medya kuruluşlarının göstereceği çaba ve kararlılığa bağlıdır.

Bu kılavuzun hazırlanmasında emeği geçen BBC WST ve tüm toplantı katılımcılarına teşekkür ediyor ve sizin de desteğinizle bu çalışmanın toplumsal katılıma katkıda bulunmasını diliyoruz.

Orhan Erinç

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkanı

Chris Brown

British Council Türkiye Direktörü

ÇOCUKLAR VE MEDYA

Medyanın üretim süreci ve içeriğini çocukların yararına dönüştürme için kılavuz

Hedefler

Medya kuruluşları, çocukların, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yer alan haklarının ihlalleri ile ilgili davranışlar karşısında yasal yaptırımlardan gücünü alan koruma girişimlerine ek olarak çocukların bedensel ve ruhsal refahlarının korunması ve geliştirilmesi için üzerine düşen bütün sorumlulukları iyi niyetle ve yüksek düzeyde yerine getirmeyi bir görev bilmelidir.

Bu bağlamda, medya kuruluşları bütün edimlerini Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi ile

ilişkilendirerek, yasalara göre çocuk kabul edilen 0-18 yaş arasındaki tüm bireylerde demokratik kültür ve iletişim biçimlerine ilişkin model oluşturmayı hedef olarak benimsemelidir.

Gazete, dergi, radyo, televizyon ve interneti kullanarak, kamuoyuna bilgi ve görüşler sunan medya ortamında mesleki faaliyet gösterenler, yaptıkları iş ne olursa olsun, sonuçta ürettikleri içeriğin öncelikle çocuklara ulaştırılmasının bilinciyle ve bunun gerektirdiği sorumlulukla hareket etmelidir.

Medya kuruluşlarına düşen temel görevler

Bu çerçevede, Türkiye’de faaliyet gösteren bütün medya kuruluşları, çocukların uluslararası ve ulusal sözleşme ve yasalarda yer alan yaşama, korunma, gelişme ve katılım hakları ile ilgili kurallardan hareket ederek, kendine özgü özdenetim politikaları ve mekanizmalarını oluşturarak kamuoyuna duyurmalıdır.

Medya kuruluşları, kabul ettikleri yayın ilkelerinin uygulanıp uygulanmadığı konusunda iç denetimi sağlayacak bir sistem oluşturmalıdır. Bu sistem, medya içeriğinde çocuklar ile ilgili konularda öneri geliştirebilecek danışma organlarını da barındırmalıdır.

Okur-izleyici-dinleyici temsilcileri (ombudsmanlar) aracılığıyla, sivil toplum örgütlerinin de katılımıyla oluşturulacak ebeveyn-okuyucu-izleyici konseyleri düzenli aralıklarla toplanarak, medya içeriği ile ilgili şikayetleri kurum içinde ve kurum için değerlendirmelidir. Bu değerlendirmeler, medya kuruluşlarında ombudsmanların yönetiminde meslek içi eğitime dönük bir etkinliğe temel oluşturmalıdır.

Medya kuruluşları, çocuklara haber ve programlarında yer verirken gereken profesyonel bakış açısını yakalayabilmek için çocuk muhabirliği ve programcılığının özel bir uzmanlık alanı olarak geliştirilmesini öncelikli bir hedef olarak benimsemelidir. Bu alanda çalışacak medya

profesyonellerine hukuk, psikoloji ve pedagoji disiplinlerinin ışığında çocuk konusuyla ilgili eğitim alma ve kendini geliştirme imkanı sağlanmalıdır.

Görevi ne olursa olsun, medya sektöründe çalışacak bütün profesyonellerin mesleğe kabulünde çocuk hakları ve koruma politikalarına uygun davranacaklarına ilişkin bir taahhütname imzalamaları sağlanmalıdır. Bu önlem, medya kuruluşlarının toplumsal sorumluluklarının bir parçası olarak benimsenmeli ve uygulanmalıdır.

Çocukların seçmeli ve bilinçli okuma, izleme ve dinleme alışkanlıklarını geliştirecek eleştirel medya okuryazarlığı projeleri desteklenmelidir. Bu konuda medya kuruluşları da eğitim sektörü, iletişim alanındaki düzenleyici kuruluşlar ve ilgili STK'larla işbirliği içerisinde olmalıdır.

Medya kuruluşları, cinsellik, şiddet ve olumsuz örnek oluşturabilecek davranışları kapsayan içerikten

çocukların korunabilmesi için aileleri bilgilendirme ve uyarmanın temel sorumluluklarından biri olduğunu daima göz önünde bulundurmalıdır.

Medya içeriğinde yer alan herhangi bir materyalin çocuklar üzerinde yaratacağı etkiler gözetilerek içerikle ilgili gerekli bilgilendirme ve uyarılar yapılmalıdır. Görsel-işitsel medya içeriğinde yetişkinlere yönelik malzemenin yayın akışı, izleyici/dinleyici/okuyucuların arasında çocukların da olabileceği ihtimali göz önünde bulundurularak düzenlenmelidir.

Medya profesyonellerine düşen temel görevler

a. Üretim sırasında göz önünde bulundurulması gerekenler

Çocuklarla ilgili konularda haber ve yorum hazırlarken, doğruluk ve duyarlılık bakımından en yüksek

mükemmellik standartlarına ulaşmaya çalışmak medya profesyonellerinin temel hedefi olmalıdır.

Çocuklara yönelik hazırlanan içerikte onlara zararlı olabilecek unsurların yer almasını engellemek için gereken özen gösterilmelidir.

Herhangi bir medya içeriğinde söz konusu edilen ya da katkısı sağlanan çocuğun maddi ve manevi güvenliğinin sağlanması öncelikle medya kuruluşlarının ve profesyonellerin sorumluluğu kapsamındadır.

b. Çocukların medya içeriğine katılımının sağlanması

Medya profesyonelleri çocukların bakış açılarını araştırmaya yönlendirilmelidir. Ayrıca olanaklar dahilinde çocukların medya içeriğine üretim yoluyla katkı sağlamaları da teşvik edilmelidir.

Çocuklarla çalışırken şu noktalara dikkat edilmelidir:

- Öncelikle katılımı sağlanacak çocuğun ve ana-babasının veya hukuken gözetiminde bulunduğu kişinin rızası alınmalıdır.
- Çocuğun birey olarak mahremiyetine saygı gösterilmeli, onu zihinsel karmaşaya sürükleyecek yaklaşımlardan kaçınılmalıdır.
- Durumun kamu yararına olacağına ilişkin açık veriler bulunmadıkça, ister fail ister mağdur olsun, çocukların görsel sunumundan ve onların teşhisine ve teşhirine yol açacak uygulamalardan kaçınılmalıdır.
- Çocukların kimliğinin tespitine yol açacak bilgilerin verilmesinden kaçınılmalıdır.
- Çocukların görüntülerinin alınmasının gerekli olduğu hallerde açık ve doğrudan yöntemlere başvurulmalıdır. Mümkün olduğu durumlarda görüntüler çocukların ve sorumlu bir yetişkinin bilgisi ve onayı dahilinde elde edilmelidir.
- Tartışmalı konularda ve olaylarda çocuklar tarafından sağlanan bilgiler farklı kaynaklardan

doğrulatılmalı ve bu doğrulatma işlemi bilgi veren çocukları riske sokmadan yapılmalıdır.

- Çocukların medya içeriğinde cinselliği çağrıştıracak şekilde konumlandırılmasından ve grselleştirilmesinden kaçınılmalıdır.
- Medya içeriğinde yer alan ürünlerin üretimine katılımları karşılığında çocuklara, ana-babalarına veya vasilerine herhangi bir ödeme yapılmamalıdır. Bu kural elbette dizi, reklam vb.de olduğu gibi, doğrudan üretimde rol alarak para kazanan çocukları içermez. Medya sektöründe çalışan çocuklar için ise çalışma saatleri ve koşulları onların eğitim, sağlık ve güvenlik gereksinimlerine uygun olarak düzenlenmelidir.

c. Medya içeriğinde çocuklara yaklaşım

Yaş, cinsiyet, sakatlık, ırk ya da etnik köken, dini inanç, sosyal ve ekonomik statü farkına bakılmaksızın medya içeriğinde çocuklar arasında ayrımcılığı önlemek ve

onurlarının korunması konusunda gerekli duyarlılığı göstermek bütün medya çalışanlarının görevi olmalıdır.

Özellikle suça karışan çocuklarla ilgili haberlerde sadece söz konusu olayın sonuçlarına değil, nedenlerine de yer verilmelidir.

Bütün medya profesyonelleri etiket ve sıfatlar yoluyla çocuklarla ilgili yaratılabilecek olumsuz kalıpyargılar konusunda duyarlı olmalıdır.

Çocuğa yönelik şiddet hiçbir biçimde meşru gösterilmemelidir. zendirici olabileceği göz önünde bulundurularak, çocuğa yönelik şiddet ve taciz haberlerinde bu eylemleri uygulayanların eyleme dair uzun açıklamalarına yer verilmemeli, bu açıklamalar mümkün olduğunca kısa tutularak ve eleştirilerek aktarılmalıdır.

Haberciliğin, olumsuzluklara odaklanan yaygın anlayışının dışına çıkılarak, çocuklarla ilgili olumlu gelişmelere ve onların başarı öykülerine de yer verilmelidir.

Çocukların yaşamında rol modeli olacak örneklerin daha çok temsil edilmesi için çaba gösterilmelidir.

FOREWORD

In the process of EU harmonization, all candidate countries are expected to adopt European values on ensuring social inclusion. The media has an inevitable role in the perception and internalization of these values and in the creation of various initiatives to that end. The effectiveness of the media becomes particularly important when considering women, children, the disabled, those with different sexual orientations and groups which have different cultures, who all have a less advantaged status in society.

The Media and Diversity Guidelines have been prepared within the scope of the Media and Social Inclusion Project which was launched in 2005 by the British Council in cooperation with BBC World Service Trust (WST) with the purpose of supporting the media's role in social inclusion and in which the Turkish Association for Journalists Association (TGC) also took part as a national partner in 2006.

In the course of the scientific research carried out at the beginning of this Project, news articles published in four national newspapers, representing different media groups, were looked at using content analysis techniques to examine how different social groups are represented in these news stories over a period of one year. In line with the results of this research, the problems

in the representation of less advantaged groups were determined and the necessary improvements to the existing professional principles related to the subject matter were identified.

In order to prepare the Media and Diversity Guidelines, a series of development meetings were carried out with the participation of leading media professionals (editors, reader representatives, journalists, television professionals) from the written and visual media organizations of Turkey and relevant NGO representatives and academics:

- Representation of Children in the Media, 20 January 2007, Istanbul
- Media Representation of Women and Sexual Orientations, 24 February 2007, Istanbul
- Cultural Differences and the Role of the Media in Ensuring Social Accord, 24 March 2007, Istanbul

Relevant experts from the BBC were invited to each meeting where there was mutual exchange of information and experience. In addition, the guidelines of related international, media and professional organizations in Turkey and in various countries were collated to create a base for the debate. At the meetings, the obstacles to responsible, principled journalism in the public interest were examined; the media's role in promoting social

inclusion and the steps that should be taken towards this goal were discussed. The guidelines produced during the meetings were compiled after being submitted for comment to the project participants, partners and consultants, and finally were incorporated into this manual. These guidelines also aim to expand and extend the reach of the principles set out in the Turkish Journalists Declaration of Rights and Responsibilities published by the Turkish Association of Journalists.

The Media and Diversity Guidelines consist of general principles which aim to support the representation of less advantaged groups in society from a more inclusive and objective perspective in the media. It is possible to extend and regulate this work by including other groups into the work area or updating the existing material. Media organisations can also expand and tailor these principles to fit their own institutional structure and capacity. Implementation of these principles will rely on the efforts and determination of media institutions to set up their own internal mechanisms.

We thank all representatives of the BBC WST and meeting participants who contributed to this work and we are sure that, with your support, it will contribute to a more inclusive society.

Orhan Erinç

Turkish Journalists Association, President

Chris Brown

British Council, Director Turkey

Children and the Media

Guidelines for the Media to transform production and content development processes for the benefit of children

Aims

In addition to the measures that derive their power from legal sanctions, media organizations should commit, in good faith and at the highest level, to perform all tasks that fall under their responsibility within the context of protecting and developing the physical and psychological welfare of children and abiding by children's rights set out in the UN Convention on the Rights of the Child.

Those who perform professional activities in a media

environment that provide information and opinions to the public via newspapers, magazines, radio, television and the internet, whatever it may be that they do, should act with the awareness and due responsibility that the content they produce reaches children.

Basic duties of media organizations

In this framework, all media organizations that are active in Turkey should work within the international and national conventions and laws that state the fundamental right of children to live, be protected, develop and participate in society. They should create self-regulation policies and mechanisms to ensure their compliance and announce these to the public.

Media organizations should create a system to ensure internal regulation of whether the publishing principles they adopt are implemented. This system should also include advisory bodies that are capable of developing recommendations where the media content is related to children.

Parent-reader-audience representation with the participation of non-governmental organisations should be established through the Ombudsman (reader-audience-listener representatives). These councils should regularly convene to evaluate complaints on media content internally and for the benefit of the organisation. Such evaluations should be the basis for in-service training in media organisations, under the management of the ombudsman.

In order for media organisations to have the necessary professional perspective when including or targeting children in their news and programmes, they should adopt, as a priority the coverage of children, both reporting and programme production, as a special field of expertise. Opportunity should be given to media professionals, who will work in this area, to develop themselves and receive training on children in disciplines such as law, psychology and pedagogy.

Whatever their job, all professionals working in the media sector should sign a letter of commitment at the stage of acceptance to the job that they will act in accordance with children's rights and child protection policies. This measure should be adopted and implemented as part of the social responsibility of media organisations.

Critical media literacy initiatives that will develop the habits of children to read, watch and listen by choice and with awareness should be supported. For this issue, media institutions should be in cooperation with the education sector, regulative institutions in the communication sector and related NGOs.

Media organizations should take into consideration that one of their primary responsibilities is to inform and warn families to protect their children from content that contains sexuality, violence and inappropriate behaviour.

Information and warnings about content should be provided, outlining the effects of the material on children. The broadcasting of material intended for adults in the audio-visual media should be regulated considering that there might be children among audience/listener/reader groups.

Basic duties of media professionals

a. Points to consider during production

When preparing news and commentaries on children, the main objective of the media professionals should be to reach the highest standards of excellence with respect to accuracy and sensitivity.

Due care should be shown to prevent elements in the content prepared for children that may be of harm to them.

It is primarily the responsibility of media organisations

and media professionals to ensure the material and moral safety of children who are covered in or have contributed to any media content.

b. Ensuring the participation of children in the media content

In order to ensure the participation of children in all kinds of media content, media professionals should be oriented towards researching the perspectives of children. To achieve this, the contribution of children to media content should be encouraged.

The following should be borne in mind when working with children:

- The consent of the child and then that of the parents or legal guardians of the child should be obtained before the child's participation.
- Respect should be shown to the child's privacy as an individual; approaches that may confuse him or her should be avoided.

- Unless there is explicit information that it will be for the benefit of the public, whether they be victims or perpetrators, visual presentation of children, and means that will allow their identification and disclosure should be avoided.
- Exposure of information that might lead to the identification of children should be avoided.
- Where it is necessary to obtain visuals of children, open and direct methods should be used. Where possible, visuals should be taken with the information and consent of the child or a responsible adult (guardian, custodian).
- In controversial subjects and incidents, information provided by children should be confirmed through independent sources and it should be ensured that the confirmation process does not pose a risk to the children who have provided the information.
- The representation of children in the media that may be regarded as sexual in content should be avoided.

- No payment should be made to children, their parents or guardians in return for the child's participation in the production of media content. This rule, of course, does not include children who earn money by taking place in production directly as in serials, advertisements etc.

c. Approach to children in media content

It should be the duty of all media workers to prevent discrimination against children in the media due to age, gender, disability, race, ethnicity, religious belief or social and economic status and to show due sensitivity for the protection of the dignity of the child.

Especially in news about children who have been involved in crime, the reasons that have led to the offence should be covered alongside the consequences of the offence.

All media professionals should be sensitive to negative

stereotypes that can be created against children through labelling and use of adjectives.

Violence against children should not, in any way, be portrayed as legitimate. Detailed commentaries made by perpetrators of violence and abuse against children should be avoided, because they may lead to enticement. These commentaries should be kept short and criticized.

The common tendency of journalism that focuses on the negative should be broken and place should be given to positive developments regarding children as well as their success stories.

Effort should be made to increase coverage of role models for children.

